

بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

الهام اکبری^۱، دکتر مجید کلانتری^۲، دکتر محمدعلی صادقی لقمجانی^۳

^۱ کارشناس ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، تهران، ایران

^۲ دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران

^۳ دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران

چکیده

هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. قلمرو مکانی تحقیق، بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. قلمرو زمانی تحقیق از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۹ در نظر گرفته شده است. بر اساس شرایط استخراج نمونه، تعداد ۱۰ بانک طی دوره ۶ ساله مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. هدف پژوهش کاربردی، از نظر روش توصیفی و از نوع پس‌رویدادی است. جهت گردآوری اطلاعات مبانی نظری و پیشینه‌ها از منابع کتابخانه‌ای و برای گردآوری داده‌ها از صورت‌های مالی حسابداری شده و اطلاعات موجود در سامانه اطلاعاتی سازمان بورس، سایت کدال و نرم‌افزار رهاورد نوین استفاده شده است. جهت ذخیره‌سازی، طبقه‌بندی و محاسبه متغیرها از نرم‌افزار اکسل و جهت اجرای تحلیل آماری داده‌ها از نرم‌افزار ایوبوز استفاده گردید. تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها نشان داد، اندازه حسابداری، استقلال کمیته حسابداری و اندازه کمیته حسابداری بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد. جلسات کمیته حسابداری و تنوع جنسیتی کمیته حسابداری بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری ندارد.

واژگان کلیدی: اندازه حسابداری، استقلال کمیته حسابداری، جلسات کمیته حسابداری، تنوع جنسیتی کمیته حسابداری، مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام، بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران.

مقدمه

در طول دهه گذشته، محققان دانشگاهی و قانون‌گذاران بر دست‌کاری سود از طریق ذخایر زیان وام در بخش بانکی تمرکز کرده‌اند. موضوع مدیریت سود در بانک‌ها نسبت به مؤسسات غیرمالی به دلیل اهرم مالی بالا مشکل‌سازتر است و مدیران بانک‌ها به دلیل این که برای تامین مالی به سپرده‌گذاران و بانک مرکزی متکی هستند، ریسک بیشتری می‌کنند. مطالعات قبلی گزارش کرده‌اند که ذخایر زیان وام فرصتی را برای مدیران بانک‌های اسلامی و متعارف فراهم می‌کند تا از اختیارات خود استفاده کرده و سود و درآمد را تحریف کنند، زیرا مدیران، ذخایر زیان وام را برای جذب زیان‌های اعتباری برآورد شده که فعالیت‌های اصلی تجاری را تشکیل می‌دهند پیش‌بینی می‌کنند (پینتو و پیکوتو، ۱، ۲۰۱۸)؛ بنابراین، اطمینان از کیفیت بالای گزارشگری مالی بانک‌ها برای جلوگیری از مسائلی مانند ذخایر زیان وام ضروری است. با این حال، سطح بالای اهرم و عدم شفافیت بانک‌ها موجب افزایش ریسک شده و مدیران را به دست‌کاری سود تشویق می‌کند. سطح عدم تقارن اطلاعاتی بین نماینده (مدیر بانک) و اصل (مالک) به دلیل مدیریت سود افزایش می‌یابد که منجر به کاهش کیفیت سود گزارش شده می‌شود (سالم و همکاران، ۲۰۲۱، ۲).

عبدل‌سلام (۲۰۱۴) بیان کرده‌اند که اصول بانک‌های اسلامی باید لحاظ شوند و دارای یک مدل تجاری با مسئولیت اجتماعی باشند. علاوه بر آن، بانک‌های اسلامی از سرمایه‌گذاری در سرمایه‌گذاری‌های پر مخاطره یا در محصولاتی که براساس شرط بندی یا احتکار هستند، منع می‌شوند (آتیا و ساسی، ۴، ۲۰۱۸)؛ بنابراین ممکن است بانک‌های اسلامی در مقایسه با بانک‌های متعارف انگیزه‌ی زیادی برای مشارکت در فعالیت‌هایی مانند مدیریت سود نداشته باشند. دایرنگ، مایو و ویلیامز (۲۰۱۸) تأثیر اصول مذهبی بر کیفیت درآمد را بررسی کردند و دریافتند شرکت‌هایی که اصول مذهبی را دنبال می‌کنند به احتمال کمتری در دست‌کاری سود یا کلاهبرداری مشارکت می‌کنند.

مقالات قبلی تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت داخلی بر کاهش دست‌کاری سودها را در نظر گرفتند (لونتیس، ۶، ۲۰۱۶). با این حال، برای محدود کردن هر گونه رفتار فرصت طلبانه مانند دست‌کاری سودها، تصمیمات مدیریتی باید تحت نظارت قرار گیرند (لاسوند و همکاران، ۷، ۲۰۱۸)؛ بنابراین، حسابرسان نه تنها باید نظر خود را در مورد اینکه آیا صورت مالی یک شرکت مطابق با استانداردهای گزارش آماده شده است یا خیر بیان کنند، بلکه برای حفاظت از بستانکاران و سهامداران باید بر تمام معاملات مشکوک تأکید کنند (الحداب و کلاچر، ۸، ۲۰۱۸)؛ بنابراین استقلال و اثربخشی حسابرسان همیشه با کیفیت حسابرسی بالا مرتبط است. در نتیجه کیفیت حسابرسی همواره یک عنصر مهم در افزایش کیفیت گزارش دهی و تضمین مسئولیت‌پذیری شرکت بوده است که به نوبه خود مدیریت سود را کاهش می‌دهد. با این حال در غیاب چارچوب حسابرسی شریعت، بانک‌های اسلامی همان چارچوب حسابرسی مورد استفاده توسط رقبای خود را به کار می‌گیرند.

احتمالاً شرکت‌های حسابرسی بزرگ بیشتر از شرکت‌های حسابرسی کوچک، دست‌کاری سود را شناسایی می‌کنند، زیرا تمایل به حداقل رساندن ریسک‌های بالقوه و افزایش شهرتشان دارند (خلیل و اوزکان، ۲۰۱۶) که اگر یک شکست حسابرسی رخ دهد، می‌تواند به زیان مورد انتظار آن‌ها نسبت داده شود (بهن، کارچلو، هرمانسون و هرمانسون، ۱۹۹۷). الزوبی (۲۰۱۶) نشان داد که بعید است مشتریان شرکت‌های big-4 سودها را مدیریت کنند. در این راستا، مطالعات پیشین نشان داده‌اند که

-
- 1 Pinto, Pikato
 - 2 Salem
 - 3 Abdol salam
 - 4 Atiya, sasi
 - 5 Dayrng, mayo
 - 6 lontis
 - 7 lasvand
 - 8 alhadab

کیفیت حسابرسی بالاتر، با نام برند، اندازه و شهرت حسابرسان ارتباط دارد (فرانسیس، مایدیو و اسپارکس، ۱۹۹۹). شرکت های حسابرسی بزرگ، تجربه، سرمایه و منابع بیشتری دارند و به طور مداوم فناوری خود را ارتقا می دهند که آن ها را قادر می سازد تا کیفیت حسابرسی بالا را ارائه دهند و شهرت و پایگاه مشتری بزرگ خود را حفظ کنند

نظارت موثر، ارتباط زیادی با استقلال کمیته حسابرسی ۱۰ نسبت به فشار مدیریت دارد. نشان داده شده است که احتمال استقلال گزارش حسابرسان، در افشای تناقضات در گزارش های سالانه نهفته است (واتس و زیمرمن، ۱۹۸۳). در این مفهوم، استقلال حسابرسان معادل توانایی آن ها برای مقاومت در برابر هر گونه فشار از جانب مدیران برای تایید گزارش مشکل دار و توانایی آن ها برای عمل بی طرفانه است. مقالات قبلی شواهد متناقضی را در مورد چگونگی تأثیر استقلال کمیته حسابرسی بر مدیریت سودها گزارش می دهند.

اندازه کمیته حسابرسی ۱۱ منجر به کیفیت حسابرسی بهتر و سطح بالایی از کیفیت درآمدها می شود، زیرا احتمال ارائه مجدد صوت های مالی را کاهش می دهد (آگی-منساه و یهو، ۲۰۱۹). وفئاس (۲۰۰۵) نشان می دهد که اثربخشی نظارت با اندازه کمیته حسابرسان ارتباط دارد و کمیته های حسابرسان کوچک قادر به انجام موثر همه وظایف نیستند. در مقابل، جنسن و پین (۲۰۱۶) نشان دادند که کمیته حسابرسان که اعضای بسیاری دارد، مشکلی در هماهنگی خواهد داشت که بر عملکرد آن ها در روند نظارت تأثیر منفی خواهد گذاشت.

مطالعات قبلی نشان می دهند که جلسه منظم اعضای کمیته حسابرسان ۱۲ منجر به حاکمیت برتر برای شرکت و کاهش دخالت مدیران در دست کاری سودها خواهد شد (زگرنی و همکاران، ۲۰۱۶). یک کمیته حسابرسان فعال که بیشتر جلسه تشکیل می دهد، کارآمدتر است و با فرآیند نظارت موثر ارتباط دارد (سان، لان و لیو، ۲۰۱۹).

پاتان و فاف (۲۰۱۳) نشان می دهند که زنان شغل خود را جدی تر می گیرند و تلاش بیشتری را برای نظارت اختصاص می دهند، در حالی که مردان در شرایط پیچیده واکنش آنی تری نشان می دهند. مدیران زن با استاندارد اخلاقی بالاتر مرتبطند؛ و قابل اعتمادتر هستند (گول و همکاران، ۲۰۱۸) که نشان می دهد بعید است که زنان نسبت به همکاران مرد خود، در دست کاری سود مشارکت داشته باشند. وجود یک عضو زن در کمیته حسابرسان می تواند روند نظارت را تقویت کند (گول و همکاران، ۲۰۱۸). با این حال چندین مطالعه نشان داده اند که مدیران مرد در مقایسه با مدیران زن، کمتر محافظه کار هستند و ریسک بیشتری می کنند. در این راستا، مطالعات متعددی نشان می دهند که تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسان، تا حد زیادی به نفع همه سهامداران است و شکست شرکت را محدود می کند

علاوه بر این، باروا، دیویدسون، راما و تیرووادی (۲۰۱۵) متوجه شدند مدیران شرکت هایی که دارای یک مدیر زن در کمیته حسابرسان هستند، بعید است که در مدیریت سود مشارکت داشته باشند.

با توجه به موارد مطرح شده در این تحقیق، هدف پاسخگویی به این سوال است که:

-
- 9 fransis
 - 10 IAC
 - 11 ACS
 - 12 ACM
 - 13 zgarni
 - 14 San,lan
 - 15 Patan,faf
 - 16Gool
 - 17 barva

تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران چگونه است؟

فرضیه‌های تحقیق

اندازه حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

استقلال کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

اندازه‌ی کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

جلسات کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

قلمرو تحقیق

قلمرو موضوعی تحقیق

بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و این موضوع در حوزه حسابداری است.

قلمرو مکانی

بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

قلمرو زمانی

این سالها بین سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ است.

روش تحقیق

این تحقیق، یک مطالعه پس رویدادی و کاربردی بر حسب هدف تحقیق است که پیامدهای واقعی یک یا چند رویداد را مورد بررسی قرار می‌دهد و با استفاده از آن دانش مربوطه در آن زمینه را توسعه می‌دهد. همچنین نتایج حاصل از آن می‌تواند در فرایند استفاده از اطلاعات در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی برای کاربران مختلف کاربرد داشته باشد.

بر حسب نوع متغیرها، این مطالعه یک مطالعه کمی است که با داده‌های واقعی به آزمون فرضیه می‌پردازد و از آنجا که داده‌های مورد استفاده در تحقیق، مربوط به گذشته است، مطالعه را می‌توان در گروه مطالعات پس رویدادی قرار داد. همچنین به جهت اینکه با استفاده از داده‌های واقعی به توصیف شرایط نمونه آماری پرداخته می‌شود، یک مطالعه توصیفی است. توصیفی از آن جهت که یافته‌ها بدون دخالت محقق توصیف شده و روابط بین متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

به علاوه تحقیق حاضر بر حسب نحوه اجرا را نیز می‌توان در دسته تحقیقات همبستگی قرار داد؛ زیرا جهت کشف روابط بین متغیرهای تحقیق، از تکنیک‌های رگرسیون و همبستگی استفاده شده است. اجرای تحقیق و بررسی روابط بین متغیرها متکی بر تحلیل رگرسیون چندگانه است که در آن روابط میان متغیرهای وابسته، مستقل، تعدیل‌کننده و کنترلی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

روش‌ها و ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در جمع‌آوری اطلاعات، اطلاعات موردنیاز بخش کتابخانه‌ای پژوهش از کتب و مجلات تخصصی فارسی و لاتین و مقالات اینترنتی گردآوری می‌شود.

داده‌های موردنیاز بخش میدانی پژوهش از طریق مراجعه به سازمان بورس اوراق بهادار تهران و تهیه صورت‌های مالی و یادداشت توضیحی شرکت‌های نمونه ارائه شده از طریق مرکز اطلاع‌رسانی و خدمات بورس اوراق بهادار تهران و ماهنامه بورس و سایت بورس اوراق بهادار تهران همچنین نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج می‌گردد.

برای آماده‌سازی متغیرهای لازم جهت استفاده در مدل‌های مربوط به آزمون فرضیه‌ها، از نرم‌افزار صفحه‌گسترده اکسل استفاده گردیده است. ابتدا اطلاعات گردآوری شده در صفحات کاری ایجاد شده در محیط این نرم‌افزار وارد گردید و سپس محاسبه‌های لازم برای دستیابی به متغیرهای این پژوهش انجام شده است.

جامعه و یک نمونه آماری

جامعه مطالعاتی پژوهش شامل کلیه بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ که تمامی شرایط زیر را دارا باشند:

روش نمونه‌گیری، روش حذف سیستماتیک است. بطوریکه شرکت‌هایی که حائز شرایط نباشند و یا داده‌های آن در دسترس نباشد، از نمونه آماری حذف خواهند شد.

- صورت‌های مالی منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد.

- اطلاعات آن‌ها در دوره زمانی مورد بررسی در دسترس باشد

- وقفه‌ای در فعالیت‌های آن‌ها وجود نداشته باشد.

که نهایتاً ۱۰ بانک به عنوان نمونه انتخاب شدند

مدل رگرسیونی

$$EMP_{it} = \alpha_0 + \beta_1 Big-4_{it} + \beta_2 IAC_{it} + \beta_3 ACS_{it} + \beta_4 ACM_{it} + \beta_5 ACD_{it} + \beta_6 Bank-Sit + \beta_7 Growth_{it} + \beta_8 Levit + \beta_8 Profit_{it} + \beta_9 LIQ_{it} + \beta_{10} CAP_{it} + \varepsilon$$

(سالم و همکاران، ۲۰۲۱)

تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق:

متغیر وابسته

EMP مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام

مدیریت سود بدست آمده از مدل دومرحله ای کانگاراتنام (۲۰۰۴).***

متغیر های مستقل

Big-۴ اندازه حسابرسی اگر حسابرسی بانک توسط سازمان حسابرسی انجام شود مقدار آن ۱ خواهد بود، در غیراینصورت صفر است.

در نهایت بانک‌هایی که عدد ۱ به آنها تعلق گرفت از نظر اندازه حسابرسی در زمره اندازه بزرگ قرار می گیرد.

IAC استقلال کمیته حسابرسی

نسبت مدیران غیرموظف به کل تعداد اعضای کمیته ی حسابرسی.

ACS اندازه ی کمیته حسابرسی

سنجیده شده بر اساس تعداد اعضای کمیته.

ACM جلسات کمیته حسابرسی سنجیده شده براساس تعداد جلسات کمیته ی حسابرسی که در سال مالی برگزار شده اند.

ACD تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی سنجیده شده به عنوان درصد کارمندان زن در کمیته ی حسابرسی.

متغیر کنترلی

Bank-S اندازه ی بانک

سنجیده شده از طریق لگاریتم کل دارایی ها در پایان سال.

Growth رشد بانک

سنجیده شده به عنوان تغییر کل دارایی ها تقسیم بر مقادیر وقفه دار کل دارایی ها.

Lev نسبت بدهی به دارایی بانک

سنجیده شده از طریق نسبت کل بدهی ها به کل دارایی ها در پایان سال مالی.

Prof سودآوری بانک

سنجیده شده از طریق درآمد خالص تقسیم بر کل دارایی های وقفه دار.

LIQ نقدینگی بانک

سنجیده شده از طریق دارایی های کنونی تقسیم بر بدهی های کنونی در پایان سال مالی.

CAP نرخ کفایت سرمایه

سنجیده شده از طریق نسبت سرمایه قانونی حقیقی به کل دارایی ها

برای برآورد مدیریت سود، از مدل دو مرحله ای استفاده کردیم (کاناگارتنام و همکاران، ۲۰۰۴). این مدل شواهد معتبری از مدیریت سود ارائه می دهد زیرا معادلات آن شامل LLPS است که در تصمیم مدیریتی مهم است و بزرگترین سهم تعهدی در بخش بانکداری است (کاناگارتنام و همکاران، ۲۰۱۵).

مدل شامل متغیرهایی است که عناصر غیر احتیاطی به دست آمده در مرحله اول فرآیند برآورد را توضیح می دهند. N_DLLPS که بخشی از کل اقلام تعهدی است را نمی توان به طور مستقیم ثبت کرد، بلکه از طریق تغییرات در وضعیت تجاری بانک ها شناسایی می شود. یک راه ممکن برای تخمین N_DLLPS شامل متغیرهایی است که سطح پرتفوی زیان وام را نشان می دهند یا به پیروی از مطالعات قبلی (کاناگارتنام و همکاران، ۲۰۰۴، کواک، لی و الدریج، ۲۰۰۹)، مجموعه ای از متغیرهای اطلاعاتی شامل تغییر در وام های غیر اجرایی، وام های غیر اجرایی و کل وام ها را به کار گرفتند. مطالعه ما N_DLLP را با استفاده از اولین معادله (۱) و ارزیابی به دست آمده از طریق ضریب پیش بینی شده آن تخمین می زند. D_LLPS شامل خطای تخمین L_LPS پیش بینی شده است که از طریق باقی مانده حاصل از تخمین قبلی به دست می آید " در ادبیات مدیریت سود در نظر گرفته می شود (گروگیو، لونتیس، ددولیس و اووسو-آنسا، ۲۰۱۴).

$$L_LP_{it} = \beta_0 + \beta_1 N_PL_{it-1} + \beta_2 N_PL_{it} + \beta_3 \Delta T_L_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$N_DLLP_{it} = \beta_0^{\wedge} + \beta_1^{\wedge} N_PL_{it-1} + \beta_2^{\wedge} \Delta N_PL_{it} + \beta_3^{\wedge} \Delta T_L_{it} \quad (2)$$

$$D_LLP_{it} = L_LP_{it} - N_DLLP_{it} \quad (3)$$

که در آن:

L-LP_{it} نشان دهنده ذخایر کل زیان وام برای بانک *i* در سال *t* است؛ N-PL_{t-1} تغییر در ارزش وام غیر جاری برای سال *t*؛ ΔNPL تغییر ارزش وام غیر جاری بانک *i* در سال *t*؛ ΔT_L_{it} تغییر ارزش کل وام برای بانک *i* در سال *t* را نشان می دهد. N_DLLP_{it} ذخایر زیان وام غیر اختیاری بانک *i* را در سال *t* ارائه می کند. D_LLPS_{it} ذخایر زیان وام اختیاری بانک *i* در سال *t* است.

با پیروی از کاناگارتنام و همکاران (۲۰۰۴) و کاناگارتنام و همکاران (۲۰۱۰)، در این معادله تاخیر کل وام ها به عنوان یک مقیاس برای مدیریت ناهمسانی واریانس استفاده می شود.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

جهت تجزیه و تحلیل داده ها در تحقیق حاضر، از مدل رگرسیون چندمتغیره استفاده گردیده است. به این منظور، داده های جمع آوری شده، وارد نرم افزار Excel2016 شده و پس از انجام محاسبات مربوطه جهت دستیابی به متغیرهای مورد نظر، به صورت سال - شرکت طبقه بندی شدند. سپس از طریق نرم افزارهای Eviews10 به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شد.

آمار توصیفی متغیرها

قبل از این که به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخته شود، متغیرهای پژوهش به صورت خلاصه در جدول شماره ۱ مورد بررسی قرار می گیرد.

جدول ۱ شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

کشیدگی	چولگی	انحراف معیار	مینیمم	ماکسیمم	میانه	میانگین	عنوان متغیرها شاخص‌های توصیفی	
2/3307	0/99	9۷۱0/1	۰۳۸-0/	۹۹۳/۲	6۰۹0/0	۲۹۵0/0	مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام	EMP
3/0629	0/1631	0/1633	0	1	1	0/6192	اندازه حسابرسی	Big-4
2/1640	0/1548	0/2115	0/04389	0/0692	0/3118	0/3290	استقلال کمیته حسابرسی	IAC
5/5418	1/4128	0/1891	۲	۶	/2235۴	/2589۴	اندازه‌ی کمیته حسابرسی	ACS
1/7008	0/8371	0/4615	۲	۱۱	۹۶۱۲/۳	69۷۱/۳	جلسات کمیته حسابرسی	ACM
3/1450	0/9530	1/8431	0/25	0/88	0/5815	0/6619	تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی	ACD
44/704	3/5041	0/2445	10/1665	19/3743	14/1043	14/3225	اندازه‌ی بانک	Bank-S
3/0065	-0/2454	0/1779	0/0000	1/0000	0/6000	0/6598	رشد بانک	Growth
4/6691	0/9780	1/5212	0/008	0/483	0/014	0/024	نسبت بدهی به دارایی بانک	Lev
89/376	12/597	0/6351	-7/44	13/37	2/640	2/89	سودآوری بانک	Prof
88/346	7/2847	6/2772	-0/0036	0/978	0/9621	1/3135	نقدینگی بانک	LIQ
92/070	7/4950	1/3603	0/0093	/319۱۱	/3109۰	/5584۰	نرخ کفایت سرمایه	CAP

بررسی نرمال بودن متغیر وابسته

در این پژوهش با استفاده از آزمون جاک-برا ۱۸ نرمال بودن متغیر وابسته آزمون شده است. از آن جایی که نرمال بودن متغیر وابسته به نرمال بودن باقیمانده‌های الگو می‌انجامد، لازم است قبل از برازش الگو، نرمال بودن آن کنترل شود. فرض صفر و فرض مقابل آزمون نرمالیتی به صورت زیر است:

H_0 : توزیع داده‌ها نرمال است

H_1 : توزیع داده‌ها نرمال نیست

جدول ۲ نرمال بودن متغیر وابسته

عنوان متغیرها	مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام
شاخص‌های توصیفی	EMP
آزمون جاکو-برا	3/7409
سطح معنی داری	0/1540

براساس مقادیر ارائه شده در جدول (۲) از آنجایی که مقادیر سطح معناداری، متغیر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام بیشتر از ۵٪ است، بنابراین فرض صفر یعنی نرمال بودن متغیر تایید می شود؛ بنابراین متغیر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام از توزیع نرمال برخوردار می باشد.

آزمون پایایی متغیرهای پژوهش

در این قسمت پایایی متغیرها و آزمون های آنها در داده های ترکیبی مورد بحث قرار می گیرد. پایایی متغیرهای که میانگین، واریانس و ضرایب خودهمبستگی آن در طول زمان ثابت باقی بماند. به طور کلی اگر مبدا زمانی یک متغیر، تغییر کند و میانگین و واریانس و کوواریانس آن تغییری نکند، در نتیجه، استفاده از این متغیرها در مدل، باعث به وجود آمدن رگرسیون کاذب نمی شود. در این پژوهش از آزمون لوین و لین استفاده شده است. لوین و لین نشان دادند که در داده های ترکیبی، استفاده آزمون ریشه واحد برای ترکیب داده ها، دارای قدرت بیشتری نسبت به استفاده از آزمون ریشه واحد برای هر مقطع به صورت جداگانه است.

جدول ۳ نتایج آزمون آزمون لوین و لین

سطح معناداری	آماره ی آزمون لوین، لین و چو	متغیرها	
0/0000	-18/1826	مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام	EMP
0/0000	-35/5466	اندازه حسابرسی	Big-4
0/0000	-24/2839	استقلال کمیته حسابرسی	IAC
0/0000	-17/7896	اندازه ی کمیته حسابرسی	ACS
0/0001	-3/76754	جلسات کمیته حسابرسی	ACM
0/0000	-16/1265	تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی	ACD
0/0030	-2/74444	اندازه ی بانک	Bank-S
0/0000	-6/56165	رشد بانک	Growth
0/0000	-4/02627	نسبت بدهی به دارایی بانک	Lev
0/0000	-12/7156	سودآوری بانک	Prof
0/0000	-20/9338	نقدینگی بانک	LIQ
0/0000	-19/0892	نرخ کفایت سرمایه	CAP

منبع: یافته های محقق

همان طور که ملاحظه می شود سطح معنی داری آزمون ریشه واحد در همه متغیرها کمتر از ۰/۰۵ و نشان می دهد که از مرتبه صفر I(0) و در سطح مانا هستند این بدان معنی است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها ثابت بوده است؛ و نشان می دهد پایایی متغیرها می باشد.

آزمون های تشخیصی در داده های ترکیبی:

جدول ۴ نتایج آزمون f لیمر و هاسمن

نتیجه	سطح معنی داری	آزمون هاسمن	نتیجه	سطح معنی داری	آزمون اف لیمر	
اثرات ثابت	0/0407	19/631700	تابلویی	0/0000	3/573798	مدل پژوهش

منبع: یافته های محقق

همان طور که ملاحظه می شود آزمون F لیمر نشان می دهد مشاهداتی که احتمال آزمون آنها بیشتر از ۰.۵٪ باشد یا به عبارت دیگر آماره آزمون آنها کمتر از آماره جدول باشد، از روش تلفیقی استفاده می شود و برای مشاهداتی که احتمال آزمون آنها کمتر از ۰.۵٪ است، برای تخمین الگو از روش داده های تابلویی استفاده خواهد شد. با توجه به نتایج بدست آمده، روش داده های تابلویی برای مدل پذیرفته شده است. روش داده های تابلویی خود با استفاده از دو الگوی "اثرات تصادفی" و "اثرات ثابت" می تواند انجام گیرد که برای انتخاب آنها، از آزمون هاسمن استفاده می شود. برای مشاهداتی که احتمال آزمون آنها کمتر از ۰.۵٪ است از الگوی اثرات ثابت و برای مشاهداتی که احتمال آزمون آنها بیشتر از ۰.۵٪ است از الگوی اثرات تصادفی برای تخمین استفاده می شود. با توجه به مدل احتمال آزمون کای دو کمتر از ۰.۵٪ شده است بنابراین از اثرات ثابت جهت تخمین و تجزیه و تحلیل مدل استفاده می شود.

خلاصه تجزیه و تحلیل ها به تفکیک هر فرضیه

$$EMP_{it} = \alpha_0 + \beta_1 Big_{it} + \beta_2 IAC_{it} + \beta_3 ACS_{it} + \beta_4 ACM_{it} + \beta_5 ACD_{it} + \beta_6 Bank-S_{it} + \beta_7 Growth_{it} + \beta_8 Lev_{it} + \beta_8 Profit_{it} + \beta_9 LIQ_{it} + \beta_{10} CAP_{it} + \varepsilon$$

جدول ۵ خلاصه نتایج الگوی مدل با استفاده از روش اثرات ثابت

نتیجه	سطح معناداری	آماره-t	خطای استاندارد	ضرایب		
مثبت	0/0000	6/808507	0/096797	0/659041	α_0	عرض از مبدأ
منفی	0/0432	-2/025999	0/011596	-0/023493	اندازه حساسی	Big
منفی	0/0000	-7/856848	0/006809	-0/053501	استقلال کمیته حساسی	IAC
منفی	0/0002	-3/805636	0/001354	-0/005155	اندازه کمیته حساسی	ACS
بی معنی	0/2619	1/122912	0/011566	0/012988	جلسات کمیته حساسی	ACM
بی معنی	0/7035	0/380787	0/007189	0/002738	تنوع جنسیتی کمیته حساسی	ACD
منفی	0/0000	-6/018816	0/003213	-0/019341	اندازه ی بانک	Bank-S
منفی	0/0000	-5/733579	0/006922	-0/039689	رشد بانک	Growth
مثبت	0/0000	12/10150	0/000305	0/003687	نسبت بدهی به دارایی بانک	Lev
منفی	0/0000	-8/412472	0/002063	-0/017358	سودآوری بانک	Prof
منفی	0/0000	-5/621907	0/001767	-0/009933	نقدینگی بانک	LIQ
منفی	0/0000	-13/71444	0/014615	-0/200443	نرخ کفایت سرمایه	CAP
				0/721069	ضریب تعیین	

0/659505	ضریب تعیین تعدیل شده
11/71256	F-آماره
0/000000	سطح معناداری
2/247755	دوربین واتسون

منبع: یافته های محقق

ضریب تعیین تعدیل شده قدرت توضیح دهندگی متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد که قادر است به میزان ۶۶٪ تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. احتمال آماره F بیانگر این است که کل مدل از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. برای بررسی استقلال پسماندهای مدل‌های برازش شده از آماره آزمون دوربین-واتسون استفاده شد. اگر مقدار این آماره در محدود ۱/۵ تا ۲/۵ باشد. استقلال پسماندهای مدل موردتأیید قرار می‌گیرد، در غیراینصورت شواهد حاکی از فقدان استقلال یا وجود همبستگی سریالی پسماندهای مدل است؛ که در اینجا مقدار دوربین واتسون ۲/۲۴ که مقدار این آماره در محدود ۱/۵ تا ۲/۵ می‌باشد بنابراین استقلال پسماندهای مدل مورد تأیید قرار می‌گیرد.

اندازه حساسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

بر اساس نتایج مدل، اندازه حساسی طبق آماره تی (t) و معناداری آن که کمتر از سطح خطای ۵ درصد است، در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار و منفی با مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد. از این رو، فرضیه اول تحقیق تأیید شد. لازم به ذکر است از آنجا که شاخص مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام به عنوان معیار کاهنده کیفیت گزارشگری مالی تلقی می‌شود و با آن رابطه معکوس دارد، در نتیجه می‌توان اظهار داشت که اندازه حساسی سبب کاهش مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام از یک سو و افزایش کیفیت گزارشگری مالی از سوی دیگر شده است

استقلال کمیته حساسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

بر اساس نتایج مدل، استقلال کمیته حساسی طبق آماره تی (t) و معناداری آن که کمتر از سطح خطای ۵ درصد است، در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار و منفی با مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد. از این رو، فرضیه دوم تحقیق تأیید شد. لازم به ذکر است از آنجا که شاخص مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام به عنوان معیار کاهنده کیفیت گزارشگری مالی تلقی می‌شود و با آن رابطه معکوس دارد، در نتیجه می‌توان اظهار داشت که استقلال کمیته حساسی سبب کاهش مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام از یک سو و افزایش کیفیت گزارشگری مالی از سوی دیگر شده است

اندازه‌ی کمیته حساسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

بر اساس نتایج مدل، اندازه‌ی کمیته حساسی طبق آماره تی (t) و معناداری آن که کمتر از سطح خطای ۵ درصد است، در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار و منفی با مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد. از این رو، فرضیه سوم تحقیق تأیید شد. لازم به ذکر است از آنجا که شاخص مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام به عنوان معیار کاهنده کیفیت گزارشگری مالی تلقی می‌شود و با آن رابطه معکوس دارد، در نتیجه می‌توان

اظهار داشت که اندازه‌ی کمیته حسابرسی سبب کاهش مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام از یک سو و افزایش کیفیت گزارشگری مالی از سوی دیگر شده است

جلسات کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

بر اساس نتایج مدل، جلسات کمیته حسابرسی طبق آماره تی (t) و معناداری آن که بیشتر از سطح خطای ۵ درصد است. از این رو، فرضیه چهارم تحقیق رد شد.

تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

بر اساس نتایج مدل، تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی طبق آماره تی (t) و معناداری آن که بیشتر از سطح خطای ۵ درصد است. از این رو، فرضیه پنجم تحقیق رد شد.

از لحاظ متغیرهای کنترلی (متغیرهای ویژگی‌های بانک)، یافته‌های تحقیق طبق جدول بالا نشان می‌دهد که اندازه بانک، رشد، سودآوری و نقدینگی، مدیریت سودها را کاهش می‌دهند. این نشان می‌دهد که مدیران بانک‌های کوچک با عملکرد پایین و فرصت‌های کم برای رشد و همچنین با نسبت نقدینگی کم، به احتمال بیشتری در دست‌کاری سود مشارکت می‌کنند، زیرا آنها سطح پایینی از نظارت را تجربه می‌کنند که احتمال مشارکت آنها در مدیریت سودها را افزایش می‌دهد. این یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین مطابقت دارد (آسیلگو، کریشنان و مک درموت ۲۰۱۲ و بوا ۲۰۱۳). یافته‌های این تحقیق با پژوهش‌های سالم و همکاران، ۲۰۲۱، آسیلگو، کریشنان و مک درموت ۲۰۱۲ و بوا ۲۰۱۳) مطابقت دارد.

پیشنهاد‌هایی مبتنی بر یافته‌های فرضیات پژوهش

با توجه به نتایج ارائه شده در فصل چهارم مبتنی بر یافته‌های هر فرضیه، پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌شود:

با توجه به نتایج تحقیق فرضیه ۱ اندازه حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد. به سیاست‌گذاران پیشنهاد می‌شود به نقش اندازه حسابرسی در مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران توجه نمایند و به منظور افزایش مقررات در رابطه با کیفیت حسابرسی در اقتصاد از نتایج سودمند این تحقیق استفاده کنند.

با توجه به نتایج تحقیق فرضیه ۲ استقلال کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد. به سیاست‌گذاران پیشنهاد می‌شود به نقش استقلال کمیته حسابرسی توجه نمایند چراکه وجود استقلال در کمیته حسابرسی اثر عکس بر مدیریت سود خواهد داشت همچنین این یافته‌ها دیدگاه‌های سودمندی در مورد عوامل تعیین‌کننده‌ی مدیریت سود در بانک‌ها فراهم می‌سازد.

با توجه به نتایج تحقیق فرضیه ۳ اندازه‌ی کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد. پیشنهاد می‌شود سرمایه‌گذاران و سهامداران نتایج پژوهش حاضر را مبنایی برای تصمیم‌گیری خود لحاظ کنند و تصمیمات خود را بر این مبنا بهینه نمایند.

با توجه به نتایج تحقیق به سیاست‌گذاران پیشنهاد به منظور افزایش مقررات در رابطه با کیفیت حسابرسی در اقتصاد از نتایج سودمند این تحقیق استفاده کنند.

همچنین این یافته ها نشان می دهد که نهادهای مالی باید تبعیت خود از کیفیت حسابرسی را افزایش دهند تا اعتبار و بی نقصی گزارشات منتشر شده را بهبود بخشند. همچنین این یافته ها دیدگاه های سودمندی در مورد عوامل تعیین کننده ی مدیریت سود در بانکها فراهم می سازد.

یافته های ما پیامدهایی برای سیاستگذاران دارد زیرا به آنها کمک می کند تا قوانین مربوط به کیفیت حسابرسی و استانداردهای حسابداری را ارتقا دهند.

در نهایت پیشنهاد می شود سرمایه گذاران و سهامداران نتایج پژوهش حاضر را مبنایی برای تصمیم گیری خود لحاظ کنند و تصمیمات خود را بر این مبنای بهینه نمایند.

- پیشنهادهایی برای پژوهش های آتی

۱- پیشنهاد می شود تحقیق حاضر در مورد بانکهای دولتی و خصوصی به طور جداگانه مورد بررسی قرار گیرد و به مقایسه نتایج بدست آمده پرداخته شود.

۲- بررسی ارتباط بین سیستم های کنترل مدیریت؛ کیفیت حسابرسی و مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

۳- بررسی نقش افق زمانی مدیرعامل بر روابط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

۴- تاثیر تمرکز زمانی مدیرعامل بر روابط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود از طریق ذخایر زیان وام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

۵- بررسی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد و سوگیری رفتاری مدیران بر روابط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت

منابع

۱. خنیفر، حسین؛ بزاز، زینب؛ تهرانی، رضا و محقق نیا، محمدجواد. (۱۳۹۴). بررسی و مقایسه عملکرد بانکهای دولتی و خصوصی بر اساس مدل CAMEL. نشریه مدیریت فرهنگ سازمانی. دوره ۱۳. شماره ۲. صص ۴۳۷-۴۶۱
۲. دارابی، رویا و حکیم الهی، علیرضا. (۱۳۹۵). ارتباط بین پایداری مالی با عملکرد اقتصادی بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیک
۳. مرادی، محمد و سپهوندی، سعید. (۱۳۹۵). تأثیر استراتژی های رقابتی بر پایداری عملکرد مالی و ریسک. پژوهش های حسابداری مالی. سال ۷. شماره ۳. صص ۷۵-۹۰
۴. موسوی جهرمی، یگانه؛ رستمی، نسرین. (۱۳۹۴). بررسی اثرات نامتقارن تکانه های سیاست های پولی بر شاخص کل قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران. دانش مالی تحلیل اوراق بهادار (مطالعات مالی). دوره ۸. شماره ۲۶. ۴۷ - ۶۲.
۵. نوری بروجردی، پیمان؛ سوری، داوود و اشرف گنجوی، محمدعلی. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین مدیریت سود، ریسک سهام و نوسانات درآمد در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مطالعات کمی در مدیریت. دوره ۴. شماره ۳. صص ۱۶۵-۱۸۳
۶. نیکومرام، هاشم؛ تقوی، مهدی و احمدزاده، حمید. (۱۳۹۳). بررسی پیامدهای اقتصادی کیفیت اطلاعات حسابداری با تمرکز بر متغیر پایداری سود. حسابداری مدیریت. دوره ۷. شماره ۲۱. صص ۱-۱۵

7. Bangas, A, Rojas, G, & Siga, L. (2016). Mutual Fund Flows, Monetary Policy and Financial Stability. Finance and Economics Discussion Series Divisions of Research & Statistics and Monetary Affairs Federal Reserve Board, Washington, D.C.
8. Beck, T., Degryse, H., Kneer, C., (2014). Is more finance better? Disentangling intermediation and size effects of financial systems. *J. Financ. Stab.* 10, 50–64.
9. Berger, A, Bouwman, C, Kick, T & Schaeck, K. (2010). Bank liquidity creation and risk taking during distress. Discussion paper Series. No 2
10. Chen, M, Jeon, B, Wang, R, & Wu, J. (2015). Corruption and bank risk-taking: evidence from emerging economies. *Emerging markets review*, vol24, pp122-148
11. Creel, J, Hubert, P, & Labondance, F. (2015). Financial stability and economic performance. *Economic modelling*, vol48, pp 25-40
12. Ma, Y, & Lin, X. (2016). Financial development and the effectiveness of monetary policy. *Journal of Banking & Finance*. Vol 68, pp 1-11
13. Philippon, T., (2010). Financiers vs. engineers: should the financial sector be taxed or subsidized? *Am. Econ. J. Macroecon.* 2 (3), 158–182.
14. Proano, C., Schoder, C., Semmler, W., (2013). Financial stress, sovereign debt and economic activity in industrialized countries: evidence from nonlinear dynamic panels. *The New School for Social Research Working Paper* 4.
15. Rioja, F., Valev, N., (2004). Does one size fit all?: A reexamination of the finance and growth relationship. *J. Dev. Econ.* 74, 429–447.